

Opinnäytetyö (AMK)

Hoitotyö

Sairaanhoitaja

2015

Friederiksen Sami, Lundberg Marjut, Rouvali Heli

TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN LIEDON KUNNASSA

– Esitteet Amandakodin ja Liedon Valmakodin
asukkaille ja omaisille

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Friederiksen Sami, Lundberg Marjut, Rouvali Heli

TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN LIEDON KUNNASSA

- Esitteet Amandakodin ja Liedon Valmakodin asukkaille ja omaisille

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa esitteet kahden tehostetun palveluasumisyksikön, Amandakodin ja Liedon Valmakodin asukkaille sekä heidän omaisilleen. Tämä opinnäytetyö tehtiin Liedon kunnan toimeksiannosta. Pää tavoitteena oli suunnitella esitteet, jotka olisivat tarpeeksi kattavia antamaan tietoa muistisairaille ja heidän omaisilleen siitä, millaista palvelua ja toimintaa Amandakoti ja Liedon Valmakoti tulevat antamaan sinne muuttaville ikäihmisille ja muistisairaille. Esitteiden tarkoitus on antaa tietoa ja osaltaan helpottaa siirtymävaihetta muutossa omasta kodista asumispalveluysikköön.

Tarve tuottaa nämä esitteet syntyi, koska Amandakodilla ja Liedon Valmakodilla ei ollut aikaisemmin vastaavanlaisia esitteitä käytössä. Esitteiden sisällön tarve saatiin selville tekemällä vierailu kumpaankin asumispalveluysikköön ja keskustelemalla kyseisten yksiköiden vastaavien sairaanhoitajien kanssa. Keskusteluissa saatiin tietoa siitä, mitä kyseiset yksiköt haluavat ja millaista tietoa esitteiden tulisi sisältää sekä miltä esitteiden tulisi näyttää. Käydyissä keskusteluissa mietittiin, millaista tietoa omaiset haluavat ja mitä heidän tarvitsee tietää tilanteesta, jossa heidän läheisensä siirtyy omasta kodista asumispalveluysikköön.

Opinnäytetyö aloitettiin ottamalla selvää Liedon kunnan tarjoamista palveluista ikäihmisille, etenkin Amandakodin ja Liedon Valmakodin osalta. Työssä tarkastellaan millaista tehostettu palveluasuminen Suomessa on ja mitä sen lain mukaan tulisi olla. Lisäksi siinä kuvaillaan tutkimustuloksia ikäihmisten kokemuksista palvelutalotyyppisestä asumisesta. Teoriaosa sisältää myös tietoa siitä millainen olisi hyvä esite ikäihmisille, muistisairaille ja heidän omaisilleen. Omaiset ja palvelutaloon muuttavat ikäihmiset saavat esitteestä tietoa siitä, millaisia tiloja ja toimintaa yksikössä on.

Valmiit esitteet ovat kokoa A5 ja sisältävät kumpikin neljä sivua. Sisällössä huomioitiin luettavuus, informatiivisuus sekä visuaalisuus. Esitteistä muodostui visuaalisesti ja sisällöllisesti selkeitä.

ASIASANAT:

asiakasesite, tehostettu palveluasuminen

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme | Nurse

2015 | 34 + 2

Instructor: Nylund Arja

Friederiksen Sami, Lundberg Marjut, Rouvali Heli

INTENSIVE SERVICE HOUSING IN MUNICIPALITY OF LIETO

- Leaflets for residents and their relatives of Amandakoti and Valmakoti in Lieto

The aim of this thesis was to create a leaflet for residents and their relatives of two intensive service housing units- Amandakoti and Valmakoti in Lieto. The thesis was commissioned by municipality of Lieto. The Principle aim was to create a leaflet which would give comprehensive information to residents and their relatives about the services and activities offered at Amanda- and Valmakoti. The purpose of the leaflets is to be informative and as well help in a transitional period from home to service housing unit.

The need to create these leaflets rose from the fact that there had been no similar kind of leaflets before use at Amandakoti or Valmakoti in Lieto. The required information for the leaflets came through visits to each unit where interviews were conducted with managers of both units. The purpose of the interviews was to gather sufficient amount of information firstly on what kind of information should the leaflets contain and what should be the outlook of the leaflets, and also what kind of information would relatives want to know, and furthermore what relatives would need to know about the situation their family members move into care.

The work on the thesis was started by finding out about the services offered to aged population in municipality of Lieto, especially in Amandakoti and Valmakoti. In theory part of the thesis we look into intensive service housing in Finland and current law relating to it. In addition, we describe findings on the experiences that elderly people have about living in the sheltered housing type of accommodation. Theory part also consists information about what would be a good package of information for elderly person with possible memory disorder and their relatives. Relatives and elderly people moving into sheltered housing will gain information from the leaflets about what kind of spaces and what kind of activities there will be.

Finished leaflets are A5 in size and both comprises of four pages. Legibility, information and visuality were premises of the content. The leaflets became clear on outlook and clear on information.

KEYWORDS:

service user leaflet, intensive service housing

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TEHTÄVÄ	7
3 TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN	8
3.1 Tehostetun palveluasumisen laatusuositus	9
3.2 Tehostettu palveluasuminen Liedon kunnassa	10
3.2.1 Amandakoti	12
3.2.2 Liedon Valmakoti	13
3.3 Tutkimuksia ikääntyneiden kokemuksista palvelutaloasumisesta	15
4 ASIAKASVIESTINTÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLOSSA	17
4.1 Asiakasesite tiedonvälittäjänä	17
4.2 Hyvän esitteen kriteerit	18
5 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	20
5.1 Toiminnallisen opinnäytetyön teoria	20
5.2 Toiminnallisen opinnäytetyön prosessin kuvaus	21
5.2.1 Tiedonhaku	21
5.2.2 Esitteiden laatiminen	22
6 POHDINTA	30
6.1 Eettisyys ja luotettavuus	30
6.2 Kehittämisprosessin arviointi	31
LÄHTEET	33

LIITTEET

Liite 1. Amandakodin asukasesite
Liite 2. Liedon Valmakodin asukasesite

KUVAT

Kuva 1a. Amandakodin sisäänkäynti	23
-----------------------------------	----

Kuva 2a. Amandakodin asukashuone	24
Kuva 3a. Amandakodin punaisen solun olohuone	25
Kuva 1b. Liedon Valmakodin aula	26
Kuva 2b. Liedon Valmakodin asukashuone	27
Kuva 3b. Liedon Valmakodin asukashuone	28

KUVIOT

Kuvio 1. Ikääntyneiden laitos- ja asumispalvelujen asiakkaat yhteensä vuosien 2000-2013 lopussa. (Väyrynen & Kuronen 2014).

1 JOHDANTO

Terveys- ja hyvinvointilaitoksen (THL) mukaan iäkkäiden ihmisten määrä lisääntyy ja odotettavissa oleva elinikä pidentyy. Näiden ohella myös muistisairaudet tulevat lisääntymään. Tarvitaan erilaisia hoito- ja palvelujärjestelmiä esim. ympärivuorokautisia tehostettuja palveluasumisyksiköitä. (Väyrynen & Kuronen 2014.) Tällaisia ovat opinnäytetyöhömmä liittyvät tehostetut palveluasumisyksiköt Amandakoti ja Valmakoti Liedon kunnassa Varsinais-Suomessa.

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö toteutetaan Liedon kunnan toimeksiannosta. Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää asiakasesitteet molempiin palveluasumisyksiköihin: Amandakotiin ja Liedon Valmakotiin. Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa esitteet palvelemaan yksiköiden uusia tulevia asiakkaita, asukkaita sekä heidän omaisiaan.

Asiakkaat saavat esitteitä Liedon kunnan Amandakodista ja Liedon Valmakodista. Esitteiden tavoitteena on, että tulevat asukkaat ja heidän omaisensa saavat tietoa yksiköiden sijainnista, yhteystiedoista, henkilökunnasta ja itse yksikön toiminnasta. Esitteet sisältävät tietoa tehostetuissa palveluasumisyksiköissä asumisesta, toiminnasta, hoidosta ja palveluista.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan asiakasviestintää sosiaali- ja terveydenhuollossa tiedon välittäjänä, esitteen ja kirjallisen materiaalien teossa huomioitavia asioita sekä tehostettua palveluasumista Suomessa ja Liedon kunnassa. Esitteiden suunnittelussa ja tekovaiheessa saatiin ohjausta sekä Amandakodin että Liedon Valmakodin vastaavilta sairaanhoitajilta/esimiehiltä.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TEHTÄVÄ

Tämän projektiluonteisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä Liedon kunnan kahteen eri tehostettuun palveluasumisyksikköön toimintaa kuvaavat esitteet. Koska palveluasumisyksiköt ovat erillisiä yksiköitä ja niiden käytännön toimintaperiaatteet poikkeavat toisistaan, tehtiin palveluasumisyksikkö Liedon Valmakodille ja muistisairaiden tehostetulle palveluasumisyksikölle Amandakodille omat sisällöltään hieman poikkeavat esite-lehtiset.

Esitteet sisältävät tietoa tehostetussa palveluasumisyksikössä asumisesta, toiminnasta, hoidosta ja palveluista. Esitteiden kohderyhmänä ovat kaikki Liedon Valmakotiin ja Amandakotiin asukkaiksi tulevat asiakkaat ja heidän omaisensa. Esitteiden avulla pystyy tutustumaan yksiköiden toimintatapoihin ja hoitoperiaatteisiin.

Esitteiden tavoitteina olivat selkeys, kattavuus, ymmärrettävyys ja helppolukuisuus. Tavoitteena oli lisätä asiakkaiden ja heidän omaistensa tietämystä, luottamusta ja turvallisuuden tunnetta tehostettua palveluasumista ja sen toimintaa kohtaan.

3 TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN

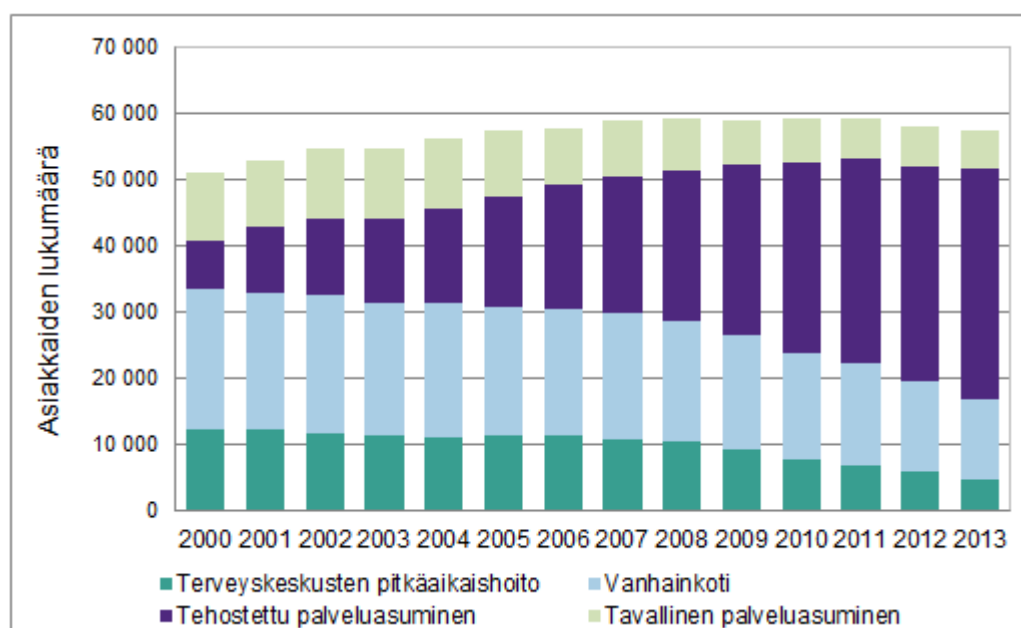
Vuoden 2013 heinäkuussa tuli voimaan laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) eli vanhuspalvelulaki. Laki antaa selvän suunnan vanhuusiässä olevien ja toimintakyvyn heikentämien iäkkäiden henkilöiden vanhuspalveluiden parantamiselle. Vanhuspalvelulain kulmakivenä on pyrkimys muokata kunnan palvelurakenteita niin, että iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen hoito ja huolenpito voitaisiin toteuttaa kotona tai kodinomaisissa asuinympäristöissä. (Väyrynen & Kuronen 2014.)

Suomessa iäkkäiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon palveluita käyttäneiden yhteenlaskettu suhteellinen osuus ei ole 2000-luvulla juurikaan pienentynyt ja sen osuus kustannuksista on huomattava. Iäkkäiden säännöllisesti käyttämien palvelujen kustannukset olivat vuonna 2011 yhteensä 3,8 miljardia euroa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Sosiaalihuollon ikääntyneiden ja kehitysvammaisten laitoshoidossa olleiden asiakkaiden määrä laskee edelleen. Vuoden 2013 lopussa vanhainkotihoitossa oli noin 11920 asiakasta ja asiakasmäärä väheni 12,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Sen sijaan ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen eli tehostetun palveluasumisen asiakasmäärä nousi noin 8 prosenttia. Tehostetussa palveluasumisessa asiakkaita oli 34800. Vanhainkotien ja tehostetun palveluasumisen asiakkaiden keski-ikä oli 83,5 vuotta. Ikääntyneille tarkoitettujen laitos- ja asumispalvelujen kokonaisaika määrä on noussut 2000-luvulla noin 13 prosenttia. Palvelujen piirissä olevien ikääntyneiden osuus laskenut, sillä ikääntyneiden osuus väestöstä on kasvanut. Yhteensä ikääntyneiden palveluja sai vuoden 2013 lopussa noin 23 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä. (Väyrynen & Kuronen 2014.)

75 vuotta täyttäneistä 8,7 prosenttia oli ympärivuorokautisessa hoidossa sosiaalihuollossa eli vanhainkotien tai tehostetun palveluasumisen asiakkaana. 85 vuotta täyttäneistä 19,3 prosenttia oli vanhainkotien tai tehostetun palveluasumisen asiakkaana. (Väyrynen & Kuronen 2014.)

Seuraava kuvio kuvaa ikääntyneiden palvelujärjestelmän rakenteen muutosta 2000-luvulla. Tehostetun palveluasumisen käyttö on jatkuvasti lisääntynyt ja vanhainkotihoito on vähentynyt. (Meagher&Szebehely 2013; Väyrynen & Kuronen 2014.) Vuoden 2013 lopussa tehostetussa palveluasumisessa oli 6,5 prosenttia ja vanhainkodeissa 2,2 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä (Väyrynen & Kuronen 2014).

Kuvio 1

Ikääntyneiden laitos- ja asumispalvelujen asiakkaat yhteensä vuosien 2000–2013 lopussa (Väyrynen & Kuronen 2014).

3.1 Tehostetun palveluasumisen laatusuositus

Laatusuositus ympärivuorokautisen hoidon toimintayksiköissä määrittää, että asukashuoneiden, käytävien, yhteistilojen sekä piha-alueiden on oltava esteettömiä ja turvallisia. Uusia toimintayksiköitä rakennettaessa tai vanhoja peruskorjattaessa jokaisella asukkaalla on oltava oma huone ja kylpyhuone,

ellei asukas nimenomaan halua asua toisen asukkaan kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Pariskunnille on järjestettävä mahdollisuus asua yhdessä, ja heille soveltuvien pariskunta-asumisen vaihtoehtoja on kehitettävä iäkkäiden pariskuntien määrän kasvuun varautuen. Tilojen mitoituksen on oltava riittävä asumisen laadun, tilojen joustavan ja muunneltavissa olevan käytön ja hoitohenkilökunnan työskentelyn kannalta. Lisäksi asukkaiden ulkoilumahdollisuuksia on lisättävä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Vanhuspalvelulain 5 § asettaa kunnille uuden haasteen suunnitella palvelunsa iäkkäiden henkilöiden tunnistettujen palvelutarpeiden mukaan. Lisäksi laki sisältää sekä palvelujen tarpeen selvittämistä ja niihin vastaamista koskevat yleiset periaatteet että pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon toteuttamista ohjaavat periaatteet. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Pitkäaikaisen hoidon toteuttamisen periaatteet linjaavat kehittämistä niin, että palvelu toteutetaan ensisijaisesti kotona tai kodinomaisessa asuinpaikassa, kuten omaishoitona, perhehoitona, kotihoitona/kotisairaanhoidona tai palveluasumisena. Palvelun voi toteuttaa laitoshoidona vain jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai se on muuten perusteltua iäkkään henkilön arvokkaan elämän ja turvallisuuden kannalta. Tärkeää on että hoitojärjestelmän pysyvyys on turvattu. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

3.2 Tehostettu palveluasuminen Liedon kunnassa

Ympäri vuorokautiset palvelut on tarkoitettu ikäihmisille, jotka tarvitsevat tukea päivittäisissä toiminnoissa sekä jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa, myös yöllä. Tehostettu palveluasuminen tarjoaa yksilöllistä, kokonaisvaltaista, itsenäistä suoriutumista tukevaa ja kuntouttavaa hoitoa, joka kattaa päivittaisen huolenpidon, hyvän sairaanhoidon, vaate- ja pyykinhuollon, siivouksen ja virkistystoiminnan. Liedon Valmakoti, Amandakoti, Teijuntupa ja yksityiset yritykset tarjoavat tehostettua palveluasumista. (Lieto 2013.)

Myöntämisperusteet koskevat pääsääntöisesti yli 65 -vuotiaiden palvelupäätöksiä tehostettuun palveluasumiseen. Tehostetussa palveluasumisessa on ympärivuorokautinen hoito. Palvelu järjestetään joko kunnan omana toimintana tai yksityisellä palveluntuottajalla. (Lieto 2013.)

Tehostetun palveluasumispaikan hakijalla tulee olla fyysisen, psyykkisen ja/tai sosiaalisen toimintakyvyn huononemista niin paljon, että hän tarvitsee ympärivuorokautista huolenpitoa tai valvontaa. Tällöin hakija tarvitsee toisen henkilön ohjausta lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa useita kertoja päivässä ja huolenpidon tarve on myös toistuvaa yöaikaan. Hakija ei kuitenkaan tarvitse jatkuvaa lääketieteellistä hoitoa. (Lieto 2013.)

Hakija ei enää selviydy omassa kodissaan omaisten avun, tehostetun kotihoidon tai muiden kotiin annettavien palveluiden avulla. Kotona asuvan hakijan on pääsääntöisesti otettava vastaan kotihoidon palveluja ennen tehostetun palveluasumispaikan hakemista. Hakijan kanssa pidetään hoitoneuvottelu, johon hakijan haluamat läheiset kutsutaan mukaan. (Lieto 2013.)

Hakemus tehostetun palveluasumisen paikkaan osoitetaan SAP koordinaattorille, joka vie hakemuksen viikoittain kokoontuvan SAP-työryhmään (Selvitä, Arvioi, Palveluohjaa) käsiteltäväksi, joka valmistelee päätöstä. Myönnettyä paikkaa voi joutua odottamaan, kunnes sellainen vapautuu kunnan tai yksityisen tehostetun palveluasumisen yksiköstä. Hakemuksen täyttää sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen ja siihen vaaditaan ammattilaisen tekemä toimintakykyarvio käyttäen mm. RAVA- ja MMSE -mittareita. (Lieto 2013.)

RAVA -mittari on Suomen kuntaliiton omistama ja FCG Finnish Consulting Groupin Oy:n lisensoima ikäihmisten (65 -vuotiaat ja vanhemmat) toimintakyvyn ja avuntarpeen mittari. Toimintakykyä arvioidaan seuraavien toimintojen avulla: näkö, kuulo, puhe, liikkuminen, rakon ja suolen toiminta, syöminen, lääkitys, pukeutuminen, peseytyminen, muisti sekä psyyke. Mittarin avulla asiakkaalle lasketaan ns. RAVA -indeksi ja RAVA -luokka, joita voidaan käyttää viitteellisinä arvoina, kun arvioidaan ikäihmisen toiminta-kykyä ja mahdollista avuntarvetta. (Finnish Consulting Group Oy 2014.)

MMSE (The Mini Mental State Examination) on kevyt ja nopea sekä laajalti tunnettu mittari, jonka tulos antaa hyvän tuen arvioida etenevien muistisairauksien aiheuttamaan kognitiivisen toimintakyvyn heikkenemiseen perustuvaa palvelun tarvetta. (Mäkelä 2012.)

Pääsääntöisesti RAVA -arvon tulisi olla vähintään 3,00 tai MMSE:n arvon alle 20 pisteen tehostetun palveluasumisen sijoituksissa. Mittarien arvot ovat ohjeellisia ja niiden lisäksi asiakkaan palvelupäätös perustuu aina yksilölliseen arviointiin. Toimintakykyyn vaikuttavat sairaudet ja erityiset ongelmat otetaan myös huomioon. (Lieto 2013.)

Tehostetun palveluasumisen paikka on otettava vastaan tarjotusta yksiköstä viivytyksettä (viimeistään 14 kalenteripäivän kuluessa). Mikäli hakija kieltäytyy tarjotusta asumispalvelupaikasta, ei ole mahdollista odottaa vaihtoehtoista paikkaa, vaan hakemus raukeaa. Tarvittaessa hakemuksen saa uudelleen vireille uudella hakemuksella. Mikäli asumispalvelupaikkoja on vapaana useammassa yksikössä, otetaan asiakkaan ja omaisten toiveet mahdollisuuksien mukaan huomioon asumispalveluyksikön valinnassa. (Lieto 2013.)

3.2.1 Amandakoti

Amandakoti tarjoaa ympärivuorokautista tehostettua palveluasumista muistisairaille. Asukashuoneita on 21, joista 3 on varattu lyhytaikaishoitoon. Lyhytaikaishoitoa tarjotaan omaishoidettaville, kotihoidon asiakkaille ja muille lyhytaikaisesta hoidosta ja kuntoutuksesta hyötyville. Intervallijaksot voivat vaihdella pituudeltaan, yhdestä päivästä aina useampaan viikkoon, yleisin intervallijakson pituus Amandakodissa on 7 päivää. (Amandakodin asumispalveluesimies 27.10.2014.)

Asukkaat asuvat Amandakodissa vuokralla ja maksavat palveluistaan erillisen korvauksen. Asukkailla on mahdollisuus hakea Kelalta eläkkeensaajien hoitotukea ja asumistukea. Ympärivuorokautiset palvelut on tarkoitettu ikäihmisille,

jotka tarvitsevat tukea päivittäisissä toiminnoissa sekä jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa, myös yöllä. Tehostettu palveluasuminen tarjoaa yksilöllistä, kokonaisvaltaista, itsenäistä suoriutumista tukevaa ja kuntouttavaa hoitoa, joka kattaa päivittäisen huolenpidon, hyvän sairaanhoidon, vaate- ja pyykinhuollon, siivouksen ja virkistystoiminnan. (Lieto 2013.)

Asukkaille tarjottu aktiviteetti ja viriketoiminta ovat tärkeä osa Amandakodin toimintaa. Muisteluhetket, laulutuokiot ja ulkoilu on helppo toteuttaa päivä askareiden lomassa. Isompia tilaisuuksia, esimerkiksi konsertteja, järjestetään yhdessä toisten asumispalveluyksiköiden kanssa. Muita yhteistyö kumppaneita ovat seurakunta (hartaudet ja toivevirret) ja SPR (vapaaehtoiset ulkoiluttajat). Vapaaehtoiset muusikot soittavat vanhaa tanssimusiikkia. Nämä päivätanssit tuottavat paljon ilonhetkiä asukkaille. Hali -koiran vierailut ovat pidettyjä. (Amandakodin palveluesimies 17.4.2015.)

Amandakodin kaikki asukashuoneet ovat yhden hengen huoneita ja niissä on nykyaikaiset wc-/suihkutilat. Amandakodin sisustus on kodinomainen. Talo on jaettu kolmeen samanlaiseen soluun, vain sisustusväri muuttuu solusta toiselle mentäessä (punainen, keltainen, sininen). Jokaisella solulla on oma olohuone ja keittiö/ruokailutila. Yhteisinä tiloina on mm. sauna, pesuhuone, pukuhuone ja keskeisellä paikalla oleva avara kokoontumispaikka/juhlatila. Ulko-ovet ovat aina lukittuna ja myös piha-alue on turvallinen sekä esteetön kulkea. (Amandakodin asumispalveluesimies 27.10.2014.)

Amandakodin henkilökunta koostuu lähi- ja perushoitajista sekä yhdestä sairaanhoitajasta/asumispalveluesimiehestä. Hoitajat ovat aina läsnä tehden kolmivuorotyötä. Muistisairaita hoidetaan ammatillisesti, ihmisläheisesti ja yksilöllisesti. Vierailijat ovat tervetulleita Amandakotiin heille sopivana ajankohtana, erillisiä vierailuaikoja ei ole. (Amandakodin asumispalveluesimies 27.10.2014.)

3.2.2 Liedon Valmakoti

Liedon Valmakodissa tarjotaan tehostettua palveluasumista ja asukashuoneita on 47. Liedon Valmakodissa on kolme eri yksikköä: Kotola 15 huonetta, muisti-

sairaiden yksikkö Lepola 10 huonetta, Koivula 22 huonetta. Näistä viimeinen jakautuu kolmeen eri soluun: siniseen (10 huonetta), punaiseen (8 huonetta) ja sopukka -soluun (4 huonetta). Sopukka -solussa on kahden hengen huone, joka sopii myös pariskunnalle. Liedon Valmakodista löytyy näiden lisäksi myös yksi asunto lyhytaikaiseen käyttöön. (Liedon Valmakodin asumispalveluesimies 4.11.2014.)

Tehostettu palveluasuminen tarjoaa yksilöllistä kokonaisvaltaista, itsenäistä suoriutumista tukevaa ja kuntouttavaa hoitoa, joka kattaa päivittäisen huolenpidon, hyvän sairaanhoidon, vaate- ja pyykinhuollon, siivouksen ja virkistystoiminnan (Lieto 2013).

Viriketoiminnan toteuttamiseen osallistuvat osastolla hoitajat. Virkistystoimintaa toteuttaa myös vapaaehtoistyöverkosto, johon kuuluvat omaiset, seurakunta, koululaiset (TET-jaksot) ja Liedon kunnan kulttuuritoimi. (Liedon Valmakodin asumispalveluesimies 4.11.2014.)

Liedon Valmakodin asukashuoneet ovat yhden hengen huoneita, joissa on omat, esteettömät kylpyhuoneet. Jokaisessa huoneessa on valmiina sänky ja yöpöytä sekä liinavaatteet joiden lisäksi asukas/omaiset voivat sisustaa huoneen asukkaan itsensä näköiseksi, tuoden asukkaan omia huonekaluja sekä henkilökohtaisia tavaroita. (Liedon Valmakodin asumispalveluesimies 4.1.2014.)

Liedon Valmakodissa työskentelee kolme sairaanhoitajaa, 25 lähihoitajaa sekä asumispalveluesimies. Henkilökuntaa on paikalla ympäri vuorokauden. Lääkäri on paikalla kerran viikossa tiistaisin. Liedon Valmakodissa ei ole vierailuaikoja, joten omaiset voivat tulla vierailulle omien aikataulujensa puitteissa. (Liedon Valmakodin asumispalveluesimies 4.11.2014.)

3.3 Tutkimuksia ikääntyneiden kokemuksista palvelutaloasumisesta

Hoitokotiin siirtymistä vanhuksilla ennakoivat terveydentilan heikentyminen, yksin asuminen, puute sosiaalisesta tuesta ja omaisten väsyminen. Siirtyminen hoitokotiin voi olla vaikein vanhuksen koskaan tekemistä päätöksistä. Vanhainkotiin pääsy saattaa olla vuosien jonottamista. Joillekin siirto vanhainkotiin voi olla vastentahtoista ja aiheuttaa katkeruutta omaisia kohtaan. Vasten omaa tahtoaan laitokseen vietyä vanhusta saattaa kohdata äkillinenkin elämänhalun heikkeneminen. (Kilpi 2010, 62,75.) Univaikeuksien on havaittu yleistyneen hoitokotiin siirtymisen jälkeen. Yöllä valvoessaan vanhuksilla on elämän muistelua ja tilanteensa suremista, mitkä voivat aiheuttaa voimakasta tunnetta yksinäisyydestä. (Kilpi 2010, 66.)

Kilven tutkimuksen perusteella ”vanhainkodissa pitkään eläneet (yli viisi vuotta) ovat sopeutuneet vanhainkodin elämänrytmiin, normeihin ja kulttuuriin ja he kokevat saavansa päättää omaa elämänsä koskevista asioista. He kokevat elävänsä myös vanhainkodissa arvokasta elämää” (Kilpi 2010, 76).

Ovaskainen (2010) on pro gradu-tutkielmassaan tarkastellut vanhusten osallisuutta ja omatoimisuutta vanhainkodissa, jossa arki näyttäytyy useimmiten rutiniinomaisena. Vanhukset pyrkivät helpottamaan omalla toiminnallaan hoitohenkilökunnan työtaakkaa esimerkiksi olemalla aktiivisia ja toimimalla omien voimavarojen mukaisesti sekä odottamalla kärsivällisesti hoitajan apua. Aikaisempien tutkimusten mukaan vanhainkodissa asuvan vanhuksen osallisuus omaan elämään saattaa kuitenkin jäädä vähäiseksi, mikäli vanhuksella ei ole kykyä tai voimavaroja vaatia tarvitsemiaan asioita itselleen. (Ovaskainen 2010, 5,6.)

Vanhuksen aktiivisuus, toimijuus ja osallisuus saattavat olla uhattuna, mikäli vanhus kokee vaikeana omiin asioihinsa vaikuttamisen. Näihin asioihin vaikuttaa esimerkiksi se, millaisena asiakkaana sekä toimijana vanhus on vanhainkodissa. Vanhuksen toimijuus ja osallisuus eivät vaadi suuria toimenpiteitä, vaan syntyvät arjen pienistä asioista. Tähän voidaan vaikuttaa omaisten ja hoitajien antamalla ajalla ja vanhuksen toiveita kuuntelemalla. (Ovaskainen 2010, 15,69.)

Pro gradu tutkielmassa (Aunola & Ojanen 1999) on selvitetty kodinomaisuutta ikääntyneiden palvelutaloasukkaiden kokemana. Tulokset osoittivat, että kodinomaisuuden kokemus lähtee asukkaiden yksilöllisen elämän (kotona elämisen) ja palvelukotielämän yhteensovittamisesta. Tutkittavat kertoivat kodinomaisuuden tuntuun palveluasumisessa oleellisesti vaikuttavan siellä saadun hoivan ja huolenpidon. Oma huone liitettiin itsenäiseen toimintaan siitä mitä haluaa ja omat tavat loivat kodinomaisuutta. Erityisen tärkeäksi koettiin omat huonekalut, matot, muisto- ja lahjaesineet sekä valokuvat. (Aunola & Ojanen 1999, 22 – 25.)

Kotiruoka ja saunomisen miellyttävyys liitettiin myös kodinomaisuuteen. Hoito-yhteisössä nämä ikääntyneen elämään laatuun kuuluvat elementit suoritetaan usein rutiinilla. Kodinomaisuus liitettiin myös elämisen mielekkyyteen. Mielekkääksi koettiin pelkkä oleilukin, kun sillä on tarkoitus kuten muistelu, mietiskely, asioiden pohdiskelu. Myönteinen kanssakäyminen muiden kanssa, hoivan ja huolenpidon lämpö sekä tunne kuulumisesta johonkin luovat yhteenkuuluvuutta ja auttavat sosiaalista liittymistä uuteen ympäristöön. Mielekkyyttä elämiseen luovat tarkoituksellisuus ja yhteenkuuluvuus, jotka myös ovat kodinomaisuuden ulottuvuuksia. (Aunola & Ojanen 1999, 29 – 34.)

Osana ikääntyneiden asumispalveluja tulisi nähdä toimintakyvyn säilyttäminen mahdollisimman pitkään motivoimisen, aktivoimisen ja vireyden edistämisen avulla. Ikääntyneiden elämää ei toisaalta pitäisi liikaa ohjelmoida ja aikatauluttaa, eikä tehdä rasitetta liikkumisesta, vaan mahdollisuus joutenoloon ja hiljaisuuteen tulee myös sallia. (Aunola & Ojanen 1999, 36 – 37.)

Aikaisemmin vanhainkotihoito ja pitkäaikaishoito tarkoittivat samaa asiaa. Jos ikääntyneet tarvitsivat pitkäaikaishoitoa, niin se poikkeuksetta olisi tuotettu vanhainkodissa. Viime vuosina pitkäaikaishoitosektori on huomattavasti muuttunut ja on kehittymässä järjestelmäksi, jossa hoito voidaan tuottaa paikoissa, jotka ovat sopivampia kuluttajien tarpeisiin. (Castle & Ferguson 2010.)

4 ASIAKASVIESTINTÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLOSSA

Tausta-ajatuksena oli asiakasviestinnän kehittäminen toimeksiantajien toiveiden mukaisesti ja huomioida ne esitteen laadinnassa. Tärkeää oli ottaa huomioon kenelle asiakasesitteet oli tarkoitus suunnata ja keitä se tuli palvelemaan. Torkkolan ym. (2012) mukaan hyvän esitteen on oltava kattava, helposti luettava ja ymmärrettävä. Lisäksi asiakkaiden ja heidän läheistensä tietämystä, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta henkilökuntaa ja tehostetun palveluasumisen toimintaa kohtaan tulee esitteen avulla lisätä.

Selkeän asiakasesitteen jäsentelyssä on otettava huomioon, että tärkeimmät asiat mainitaan heti alussa. Asiat tulee otsikoida loogiseen järjestykseen käyttäen myös väliotsikoita ja kappalejakoja. Tämän tyylinen esite antaa selkeän ja luotettavan vaikutelman. Tavoitteena on käyttää ymmärrettävää kieltä, jossa on lyhyet, tutut ja yleisimmin käytetyt sanat. Asiat tulee esittää helppolukuisesti, positiivisesti ja täsmällisesti. Esitteen ulkomuotoon ja kuvitukseen käytetään sekä saatuja että itse otettuja valokuvia. Kuvat lisäävät osaltaan myös esitteen luotettavuutta ja tukevat esitteen ymmärrettävyyttä. (Torkkola ym. 2002, 35-38, 40, 42; Parkkunen ym. 2001, 13-15.)

4.1 Asiakasesite tiedonvälittäjänä

Ulkoisen viestinnän kohderyhmiä ovat esimerkiksi asiakkaat ja yhteistyökumppanit. Ulkoisen viestinnän tehtävänä on kertoa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista sekä saatavuudesta mm. esitteiden avulla. Ulkoisen viestinnän tehtävänä on tuottaa tietoa eri kohderyhmille ja luoda sekä vahvistaa jo olemassa olevaa, positiivista mielikuvaa. Onnistuneessa ulkoisessa viestinnässä on tärkeää, että eri kohderyhmien erityispiirteet huomioidaan ja viestin sanoma kohdennetaan kohderyhmille. Esimerkkinä se, että ikääntyneille ei tulisi viestiä pel-

kästään sähköisessä muodossa, vaan tulee tehdä selkeäkielisiä esitteitä, jotka voi saada kotiin mukaan. (Nordman 2002, 124-125; Aalto & Marjakangas 2008, 109.)

Tekstin luotettavuudella tarkoitetaan visuaalista ja sisällöllistä luotettavuutta. Säännöllinen luotettavuus on sitä, miten ymmärrettävästi teksti välittää asiat. Visuaalinen luotettavuus pyrkii helpottamaan lukijan työtä kaikilta osin, eikä ole pelkästään vain sisällön ymmärtämistä. Keinoja tähän ovat esimerkiksi taustaratkaisut, tekstin väri, kirjasinten pistekoko ja fontin valinta. (Lammi 2009, 82.)

4.2 Hyvän esitteen kriteerit

Ohjeiden ja esitteiden kirjoittamisen lähtökohtia ovat käytännön hoitotyön tarpeet ja pulmat. Esitteiden ja potilasohjeiden teossa on hyvä lähteä liikkeelle esimerkiksi siitä, kenelle ohjeistukset ja esite on tarkoitus suunnata. Perustelut ja selittäminen edistävät ohjeiden tärkeyttä ja sitä, miksi tietynlaiset menettelytavat ovat suositeltavia. (Torkkola ym. 2002, 35-38).

Tavoitteista riippuen voidaan ratkaista halutaanko, että esitteessä on mahdollisimman kattavat perustiedot vai vain ytimekkäät ja keskeiset asiat. Molemmille tavoille on paikkansa ja käyttäjänsä. (Parkkunen ym. 2001, 12-14.) mukaan juuri terveysaineistoissa asiat on hyvä esittää lyhyesti ja ytimekkäästi sekä pyrkiä rajaamaan kaikki ylimääräinen ja asiaan kuulumaton pois ja tätä samaa voi noudattaa myös tässä työssä.

Kuvat voivat parhaimmillaan lisätä esitteen luotettavuutta. Kuvat tukevat esitteen kirjallisia ohjeita ja lisäävät ymmärrettävyyttä. Ulkopuolisia valokuvia tai piirroksia tilatessa on hyvä selvittää, millaiset käyttöoikeudet tekijä teoksilleen antaa. Jos esitteessä käytetään henkilökuvia, on muistettava selvittää asianomaisen kanssa kuvien käyttötarkoitus. Suositeltava tapa on ottaa suostumus kirjallisena ja allekirjoitettuna. Jos kuvaus tapahtuu esimerkiksi sairaala-alueella, on aina pidettävä mielessä potilaiden ja myös henkilökunnan yksityis-

suoja. Rakennuksia saa kuvata ulkoapäin ilman kuvauslupaa, jos kyseessä on julkinen rakennus. Esitteessä on hyvä käydä ilmi myös yhteystiedot. Näin asiakkaalla on mahdollisuus ottaa yhteyttä ja saada kysymyksilleen vastaukset. Esitteessä on hyvä mainita myös hyödyllisimmät www-sivut, joihin asiakkaan on mahdollisuus käydä tutustumassa. (Torkkola ym. 2002, 40, 44, 134.)

Tekstin jäsentelyssä on hyvä käyttää periaatetta tärkein ensin. Näin jo pelkäänsään esitteen alun lukemalla pystyy saamaan tärkeimmät tiedot irti. Tekstin jäsentelyssä voidaan käyttää myös esimerkiksi aikajärjestystä. Näin tehdessä tekstit etenevät tapahtumajärjestyksessä. Suureassa asemassa esitteen selkeyden ja luotettavuuden kannalta ovat otsikointi, väliotsikot ja kappalejako. Monimuotoiset lauserakenteet ja käsitteet on hyvä vaihtaa lyhyempiin ja selkeisiin sanoihin. Lyhyet lauseet kiinnittävät tehokkaasti lukijan huomion. Tekstin luotettavuus kärsii, jos lauserakenteet ovat monimutkaisia ja pitkiä. Mahdollisimman ymmärrettävässä kielessä eli selkokielessä käytetään lyhyitä, tuttuja ja yleisimpiä sanoja, runsaasti verbejä ja substantiiveja, mutta vähän adjektiiveja ja adverbejä. Selkokieli tarkoittaa, että tekstin rakenne on selkeää sekä etenee mahdollisimman konkreettisesti ja loogisesti. Selkokielenkin teksti tulee olla kuitenkin elävää, rikasta ja ennen kaikkea ymmärrettävää. Asioiden esitystavan tulee olla avointa, täsmällistä ja positiivista. (Torkkola ym. 2002, 39,42; Parkkunen ym. 2001, 13-15.)

5 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Opinnäytetyö ammattikorkeakoulussa voidaan toteuttaa tutkimuksellisenä tai vaihtoehtoisesti toiminnallisena opinnäytetyönä (Vilkka & Airaksinen 2003, 9). Tämä opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä.

5.1 Toiminnallisen opinnäytetyön teoria

Tavoitteena toiminnallisessa opinnäytetyössä on käytännön toiminnan ohjeistaminen, opastaminen, toiminnan järjestäminen tai järjeistäminen. Toteutustapa valitaan kohde-ryhmän mukaan ja se voi olla ohje, ohjeistus, esite tai opastus. Ammattikorkeakoulun toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee yhdistyä käytännön toteutus sekä sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9-10.)

Toimeksiantaja löytäminen on suositeltavaa toiminnallisessa opinnäytetyössä. Toimeksiannetun opinnäytetyön ja -prosessin avulla osaamista voi näyttää laajemmin sekä herättää työelämän kiinnostusta tekijöitä kohtaan. Sen avulla on mahdollista luoda suhteita sekä päästä kokeilemaan ja kehittämään omia taitoja työelämän kehittämisessä. Opinnäytetyöaiheen, joka on saatu työelämästä, on todettu tukevan ammatillista kasvua. Ohjauskokemuksista on myös saatu osoituksia siitä, että toimeksiannettu opinnäytetyöaihe on lisännyt vastuuntuntoa opinnäytetyöstä ja opettanut projektinhallintaa. Täsmällisen suunnitelman tekeminen, tietyt toimintaehdot ja -tavoitteet, aikataulutettu toiminta ja tiimityö kuuluvat projektin hallintaan. (Vilkka & Airaksinen 2003, 16 - 17.) Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja oli Liedon kunnan vanhuspalvelut.

5.2 Toiminnallisen opinnäytetyön prosessin kuvaus

Kehittämiskohteena oli Liedon kunnan muistisairaiden ja ikäihmisten tehostetuille palveluasumisyksiköille Amandakodille ja Valmakodille pyynnöstä tuotetut asiakasesitteet. Aiheet toiminnalliselle opinnäytetyölle saatiin syyskuussa 2014.

Yhteyttä otettiin Liedon kunnan tehostettuihin palveluasumisyksiköihin Amanda- ja Valmakotiin heti, kun opinnäytetyön aiheet saatiin. Sovittiin tapaamisesta molempien yksiköiden vastaavien sairaanhoitajien/asumispalveluesimiesten kanssa ja tapaamiset järjestyivätkin nopealla aikataululla jo lokakuussa 2014. Heiltä saatiin kattavaa tietoa kummastakin yksiköstä ja niiden toiminnasta sekä myös siitä, mitä asukasesitteiden tuli pitää sisällään. Samalla käynnillä saimme luvan ottaa valokuvia, joita esitteissä on esillä. Ulkokuvaukset tehtiin myöhemmin, nekin luvan kanssa.

5.2.1 Tiedonhaku

Opinnäytetyön suunnitelman teoriaosuutta työstettiin koko syyskausi 2014. Suunnitelmaseminaari pidettiin 9.12.2014. Toimeksiantosopimukset saatiin tammikuussa 2015 ja hyväksytyt opinnäytetyösuunnitelmat toimitettiin molempiin yksiköihin. Tämän jälkeen alkoi itse opinnäytetyön teko, jossa tarkoitus oli laajentaa tiedonhakuja sekä tuottaa tekstiä jo haettuihin näyttöön perustuviin lähteisiin. Tietoa haettiin manuaalisesti menetelmäkirjoista ja tietokannoista sekä myös englanninkielisistä lähteistä laaja-alaisen tiedon saamiseksi.

Tietoa haettiin tunnetuista tietokannoista, kuten Medic, Google ja Google Scholar, Cinahl, Medline, Pubmed. Tutkimuksia etsittiin hakusanoilla: tehostettu palveluasuminen ja vanhus, ikääntyneiden sosiaalipalvelut, ikääntyneiden ja kokemukset palveluasumisesta, vanhuksen elämä ja toimijuus vanhankodissa, service housing, elderly, housing, residential care, long term care, health and social care policy, geriatric nursing. Huomiota kiinnitettiin lähteiden luotettavuuteen sekä julkaisuvuoteen ja pyrittiin käyttämään uusinta mahdollista tietoa.

Joukkoon otettiin myös muutamia vanhempia lähteitä niiden sisältämän käyttökelpoisen tiedon vuoksi.

5.2.2 Esitteiden laatiminen

Esitteiden hahmottaminen todelliseen asuunsa rakentui pikkuhiljaa. Esitettä tehdessä otettiin huomioon yksiköistä saadut ehdotukset ja palautteet, omat ideat, asiallisuus sekä luotettavuus. Esitteiden teossa liikkeelle lähdettiin siitä, kenelle esitteet ja ohjeistukset suunnataan eli esitteistä suunniteltiin asiakasläh- töisiä. Esitteiden arviointi ennen lopullista painatusta tehtiin siten, että muutama kohderyhmään kuuluva ikäihminen luki tuotokset, jonka jälkeen he saivat antaa palautetta sisällöstä, tekstien ymmärrettävyydestä sekä ulkoasuista. Esitteistä tuli neljäisivuisia (Liitteet 1 ja 2), joissa yhden sivun koko on A5. Kummassakin esitteessä on kolme kuvaa ja ytimekkäästi esitetyt pääasiat. Liikaa tekstin mää- rää vältettiin, koska esitettä lukee ikäihminen, mahdollisesti muistisairas ja hei- dän iäkäs omaisensa.

Esite Amandakotiin (Liite 1) toteutettiin nelisivuiseksi, A5 kokoiseksi ja pohjavä- riltään valkoiseksi. Kuvia esitteessä on kolme, joista yksi on sisäänkäynnistä, yksi asukashuoneesta ja yksi olohuoneesta. Esitteen fonttikoot vaihtelevat eli kansilehden otsikossa käytettiin kokoa 28, väliotsikoissa kokoa 18, itse tekstissä kokoa 10 ja yhteystiedoissa kokoa 16 ja 14 sekä tekijänimessä kokoa 9. Kaikki teksti kirjoitettiin Arialilla.

Kuva 1a. Amandakodin sisäänkäynti. © Lundberg Marjut

Kansilehdessä on kuva Amandakodin sisäänkäynnistä. Kuvan alla on esitteen otsikko ”Amandakoti – koti muistisairaille”. Otsikon alle lisättiin Liedon kunnan vaakuna ja kunnan nimi.

Esitteen sisältöön kerättiin tietoa Amandakodin asumispalveluesimiehen kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Esitteen sisällön informatiivinen teksti suunniteltiin niin, että se palvelisi mahdollisimman hyvin ikääntyneitä ja heidän omaisiaan. Huomiota kiinnitettiin helppolukuisuuteen, jossa yhdistyy mahdollisimman lyhyt-rakenteiset lauseet ja tekstin selkeys.

Esitteen keskiaukeamalla on molemmilla sivuilla yhdet kuvat. Vasemmalla sivulla on kuva Amandakodin yhdestä asukashuoneesta (kuva 2a). Kuvassa näkyy kalusteet, jotka asukkaalle tarjotaan talon puolesta eli sänky ja yöpöytä. Muun sisustuksen asukas ja omainen saa suunnitella yksilöllisesti, tehden huoneestaan omannäköisen ja ennen kaikkea kodikkaan. Asukashuoneiden seinien ja lattian värit vaihtelevat huonekohtaisesti jonkin verran. Asukashuoneissa on jokaiselle asukkaalle oma henkilökohtainen wc, jossa myös suihkumahdollisuus. Asukashuoneita on kaikkiaan 21.

Kuva 2a. Amandakodin asukashuone. © Rouvali Heli.

Asukashuonekuvan alla on otsikko "Amandakodissa on:". Siinä kerrotaan itse Amandakodin tiloista, myös yleisistä tiloista ja esimerkiksi, että asukas saa olla omissa vaatteissaan. Tässä kohtaa mainitaan myös yksikön turvallisuusasiat eli ulko-ovien lukollisuus ja piha-alueen helppokulkuisuus sekä kerrotaan yksikön henkilökunnasta.

Esitteen keskiaukeaman oikeanpuolisella sivulla on kuva punaisen solun olohuoneesta (kuva 3a). Muiden solujen värit ovat keltainen ja sininen. Sisustusväri on kunkin solun nimen mukainen. Yhteisissä tiloissa asukkaat voivat katsella televisiota ja viettää mukavaa yhdessäoloa. Kuvan alla kerrotaan Amandakodin toimintaideologiasta, kodinomaisuudesta ja virkistystoiminnasta sekä vierailusta kyseisessä yksikössä.

Kuva 3a. Punaisen solun olohuone. © Rouvali Heli.

Takakannessa on Amandakodin yhteystiedot sekä Liedon kunnan internet osoite ja keskuksen numero. Sivun alareunassa on Turun ammattikorkeakoulun (AMK) logo ja teksti, jossa kerrotaan, että esite on tuotettu Turun AMK:n sairaanhoitajaopiskelijoiden opinnäytetyöprojektissa 5/2015.

Liedon Valmakodin esite (Liite 2) toteutettiin ja tehtiin Power Point-ohjelmaa käyttäen. Esitteestä tuli nelisivuinen, A5 kokoinen, pohjaväritään valkoinen. Esitteen fonttina käytettiin Arialia ja fonttikoko esitteessä vaihtelee seuraavasti: etukansi koko 26, väliotsikon koko 13 ja itse tekstissä koko 12. Kuvia esitteessä on yhteensä kolme, joista yksi on Liedon Valmakodin aulasta ja kaksi kuvaa on asukashuoneesta. Esitteen sisältämä informaatio on koottu haastattelemalla Liedon Valmakodin asumispalveluesimiestä. Kuvat otti esitteen tekijä vieraillessaan Liedon Valmakodissa.

Kuva 1b. Liedon Valmakodin aula. © Friederiksen Sami.

Kansilehdessä on ylimmäisenä Liedon kunnan logo, tämän alla kuva Valmakodin aulasta (kuva 1b), jonka alla teksti "Tervetuloa Valmakotiin".

Kuva 2b. Liedon Valmakodin asukashuone. © Friederiksen Sami.

Keskiaukeaman ensimmäisellä sivulla yläosassa on kuva asukashuoneesta (kuva 2b). Lisäksi sivulla on tietoa kyseisen yksikön asukaspaikkamäärästä sekä kerrottu yksikön tarjoamasta palvelusta. Sivulla on myös mainittu Liedon Valmakodin kolmen eri yksikön nimet sekä kerrottu yksiköiden huonemäärät. Sivulla kerrotaan myös huoneen valmiina sisältämät huonekalut/liinavaatteet sekä kerrotaan, että miten asukas/omaiset voivat huonetta itse sisustaa.

Kuva 3b. Liedon Valmakodin asukashuone. © Friederiksen Sami.

Keskiaukeaman toisella sivulla on maininta viriketoiminnasta sekä kerrotaan mahdollisuudesta saunaan. Lisäksi sivulla on väliotsikko ”Valmakodin henkilökunta”, jonka alla kerrotaan kyseisen asumispalveluyksikön henkilökunnasta sekä lääkärin käynnistä yksikössä. Lisäksi sivulla kerrotaan, että Liedon Valmakodissa jokaisella asukkaalla on nimetty omahoitaja. Sivun alaosassa on kuva asukashuoneesta (kuva3b).

Esitteen takasivulla on kerrottu Liedon Valmakodin eri yksiköiden nimet ja niiden puhelinnumerot. Lisäksi kerrotaan Liedon Valmakodin osoite ja Liedon kunnan internet osoite. Sivun alareunassa on Turun ammattikorkeakoulun (AMK) logo ja teksti, jossa kerrotaan, että esite on tuotettu Turun AMK:n sairaanhoitajaopiskelijoiden opinnäytetyöprojektissa 5/2015.

Yhteyttä Amandakotiin ja Liedon Valmakotiin pidettiin puhelimitse, sähköpostitse ja käymällä myös paikanpäällä. Esitteiden rakenteellisiin ongelmiin/graafiseen suunnitteluun ohjausta haettiin Turun Ammattikorkeakoulun atk-tukihenkilöltä. Muissa ongelmissa käännyttiin ohjaavan opettajan puoleen.

Opinnäytetyö liitteineen valmistui toukokuun alussa 2015.

6 POHDINTA

Toiminnallisessa opinnäytetyössämme pohdimme sekä teoriaosuuden että esitteiden eettisyyteen ja luotettavuuteen vaikuttavia asioita. Opinnäytetyömme eettisinä lähtökohtina olivat plagioinnin välttäminen ja tekijänoikeuksien huomioiminen. Opinnäytetyömme luotettavuudesta kertoo se, että käyttämämme lähteet ovat tunnettuja ja mahdollisimman uusia.

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Toiminnallisessa opinnäytetyössä on otettava huomioon eettisiä näkökulmia. Peruskysymykset etiikassa liittyvät kysymyksiin hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä. Epärehellisyyttä on toisten tekstien lainaaminen, plagiointi. Toisten tekstiä lainattaessa on lainaus merkittävä sille kuuluvien lähdemerkinnöin. (Hirsjärvi ym. 2013, 23,26.)

Opinnäytetyön luotettavuuden varmentamiseksi on kiinnitettävä huomiota lähteiden laatuun. Lähteiden etsinnässä ja valinnassa on pyrittävä kriittisyyteen. Lähdemateriaalissa on hyvä kiinnittää huomiota kirjoittajan tunnettavuuteen, lähteen ikään, uskottavuuteen ja puolueettomuuteen sekä lähdetiedon alkupeirään. (Hirsjärvi ym. 2013, 113-114; Vilkkä & Airaksinen 2003, 72.) Opinnäytetyön luotettavuutta lisätään myös kirjoittamalla ja kuvailemalla tarkasti esitteen teossa läpikäydyt eri vaiheet.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä huomioidaan esimerkiksi valokuvien käyttö, koska kuvat lisäävät esitteen luotettavuutta. (Torkkola ym. 2002, 40,134.) Kuvien tekijänoikeudet, käyttöoikeudet ja yksityisuoja huomioitiin. Amandakodin ja Valmakodin rakennusten kuvaaminen ulkoapäin on sallittua ilman kuvauslupaa, koska kyseessä ovat julkiset rakennukset. Amanda- ja Valmakodissa kuvia otettiin yleisistä tiloista ja julkisivusta luvan kanssa, huomioiden ettei asukkaita tai henkilökuntaa tunnistettavasti näkynyt kuvissa, jolloin tarvetta kirjallisiin lupiin ja allekirjoituksiin ei ollut.

Luvat saatiin esitteiden julkaisemiseen ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden Theseus- verkkojulkaisussa.

6.2 Kehittämisprosessin arviointi

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä asialliset ja selkeät asiakasesitteet, joista Amandakodin ja Liedon Valmakodin uudet asukkaat sekä heidän omaisensa tulevat saamaan tarvittavaa tietoa siirtymävaiheeseen kotoa asumisesta tehostettuun palveluasumismuotoon. Esitteet tuotettiin kunkin yksikön tarpeisiin ja niistä odotetaan olevan hyötyä uuden asukkaan/omaisen ja tulevan asumisyksikön alkavalle yhteistyölle. Esitteiden avulla annetaan ydintietoa yksiköiden toiminnasta sekä luodaan pohjaa asiakastyytyväisyydelle ja tiedonsaannille.

Esitteiden suunnitteluun ja tekemiseen kuului monia vaiheita. Olimme aktiivisia ja lähdimme ajoissa liikkeelle tutustumalla kumpaankin yksikköön ja keräämällä tarvittavaa tietoa esitteitä varten sekä tiedonhakua tehostettuun palveluasumiseen ja kodinomaisuuteen. Koemme tehneemme hyödyllistä ja monipuolista työtä ja saamme olla tyytyväisiä valmiiseen opinnäytetyöhömme. Tavoitteet toteutuivat yhtä suunnitelmaa lukuun ottamatta eli emme ehtineet saada esitettä arvioitavaksi muutamalle asukkaalle/omaiselle.

Opinnäytetyö toteutettiin kolmen hengen ryhmässä. Yhdessä tekeminen oli mieluista ja saimme jaettua tekemistä tasaisesti jokaiselle. Ainoa kokemamme hankaluus oli se, että pitkien välimatkojen vuoksi yhteisen ajan löytäminen oli haastavaa. Tähän ongelmaan apunamme oli tiivis sähköinen viestintä sekä selkeät tehtävien jaot säännöllisin väliajoin. Olimme koko ajan tietoisia työmme edistymisestä ja sisällön rakentumisesta. Ryhmämme ajatukset kohtasivat ja opinnäytetyö valmistui tavoitteiden mukaisesti.

Ammatillisuutemme näkökulmasta ajateltuna saimme lisää tietoa etenkin tehostetusta palveluasumisesta, ikäihmisistä ja heidän tarpeistaan. Kehityimme eten-

kin tiedonhaussa ja tiimityöskentelyssä. Asukasesite on yksi tärkeä osa-alue ensikontaktissa tulevan asumismuodon ja asukkaan sekä heidän omaistensa välillä. Tulemme varmasti tulevassa ammatissamme kiinnittämään huomiota eri alamme työpaikkojen informaatiotarjontaan ja siihen kuinka asiat esitellään uusille tuleville asukkaille.

Toivomme, että esitteistä olisi hyötyä etenkin Amandakodin ja Liedon Valmakodin tuleville asukkaille sekä heidän omaisilleen. Toivon mukaan he saavat esitteiden avulla turvallisen ja luottamuksellisen mielen heille tärkeään elämänvaiheeseen. Toivomme myös esitteiden auttavan omalta osaltaan tuen tarpeessa olevaa ikäihmistä irtautumaan omasta kodistaan ja helpottamaan ensiaskeleen ottoa kohti kodinomaista palveluasumista, jossa arvokas vanhuus jatkuu turvalisissa puitteissa yksilöllisyyteen perustuen.

LÄHTEET

Aalto, S. & Marjakangas, S. 2008. Ikääntymisen resurssikeskusopas. Kehittyvät vanhuspalvelut julkaisuja 2/2008.

Aunola, P., Ojanen, P. 1999. Kodinomaisuus ikääntyneiden palvelutaloasukkaiden kokemana. Jyväskylän Yliopisto. Terveystieteiden laitos. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 15.1.2015. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-1999819941>

Castle, N, G & Ferguson, J, C. 2010. What Is Nursing Home Quality and How Is It Measured? Gerontologist. 2010 Aug; 50(4): 426–442. Oxford Journals. Viitattu 7.2.2015. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2915498/>

Finnish Consulting Group Oy. n.d. Tervetuloa RAVA-mittarin kotisivuille. Viitattu 9.12.2014. <http://www.ravamittari.fi/mik%C3%A44-rava-mittari>.

Hirsjärvi, S., Remes, P. , Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Porvoo, Tammi.

Kilpi, L. 2010. ”Tää hioo ihmisestä sen terävimmän kärjen” Narratiivis-sosiaaligerontologinen tutkimus oman kodin jättämisestä ja vanhuudesta vanhainkodissa. Tampereen Yliopisto. Porin yksikkö. Sosiaalipolitiikan pro gradu-tutkielma. Viitattu 11.4.2015. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20557>

Lammi, O. 2009. Vaikuta visuaalisesti! Jyväskylä. WSOYpro Oy

Lieto. 2013. Härkätien sosiaali- ja terveyspalvelut. Viitattu 6.11.2014 www.lieto.fi

Meagher, G & Szebehely, M. 2013. Marketisation in Nordic Eldercare: a research report on legislation, oversight, extent and consequences. Stockholm Studies in Social Work 30. Stockholm University. Viitattu 6.2.2015. <http://www.normacare.net/wp-content/uploads/2013/09/Marketisation-in-nordic-eldercare-webbversion-med-omslag1.pdf>

Mäkelä, M. 2012. Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 9.12.2014. <http://www.thl.fi/toimia/tietokanta/arviointi/87/>.

Nordman, T. 2002. Viestintä terveydenhuollon organisaatiossa. Teoksessa Torkkola, S. (toim.) Terveysviestintä. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Noro & Alastalo (toim.) ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Vanhuspalvelulain 980/2012 toimeenpanon seuranta. Tampere. Juves Print.

Ovaskainen, S. 2010. Omatoimisena ja apua tarvitsevana. Vanhuksen elämä ja toimijuus vanhainkodissa. Tampereen Yliopisto. Sosiaalitutkimuksen laitos. Sosiaalipolitiikan pro gradu-tutkielma. Viitattu 12.4.2015. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20585>

Parkkunen, N., Vertio, H. & Koskinen-Ollonqvist, P. 2001. Terveysaineiston suunnittelun ja arvioinnin opas. Terveysten edistämisen keskuksen julkaisuja 7/2001.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2013. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:11. Viitattu 28.11.2014. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6511564&name=DLFE-26915.pdf

Torkkola, S., Heikkinen, H & Tiainen, S. 2002. Potilasohjeet ymmärrettäviksi. Opas potilasohjeiden tekijöille. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki, Tammi.

Väyrynen, R. & Kuronen, R. 2014. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos (THL). Sosiaalihuollon laitos- ja asumispalvelut 2013. Tilastoraportti. Viitattu 27.11.2014. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014111246228>

AMANDAKOTI
KOTI MUISTISAIRAILLE

Asukashuone

Amandakodissa on

- 3 osastoa, joissa oma olohuone ja keittiö/ruokailutila
- 18 huonetta pitkäaikaishoitoa tarvitseville
- 3 huonetta lyhytaikaishoitoa tarvitseville (intervallijakso)
- lukitut ulko-ovet
- turvallinen ja esteetön piha-alue
- yhteisinä tiloina sauna, pesuhuone, pukuhuone ja avara kokoontumistila
- asukashuoneet, jotka ovat 1 hengelle ja niissä on nykyaikaiset WC-/suihkutilat sekä linavaatteet
- mahdollisuus sisustaa huoneensa mieleisekseen
- käytössä omat vaatteet
- henkilökuntana 1 sairaanhoitaja, 12 lähi-/perushoitajaa
- lääkäri, joka käy säännöllisesti

Punaisen solun olohuone

Tehostetun palveluasumisen toiminta-ajatus

Amandakoti on kodinomainen ja tarjoamme mahdollisimman normaalin päivärytmin.

- Tarjoamme kokonaisvaltaista, itsenäistä suoritusta tukevaa ja kuntouttavaa hoitoa, joka kattaa päivittäisen huolenpidon, hyvän sairaanhoidon ammattimaisesti, vaate- ja pyykinhuollon, siivouksen ja virkistystoiminnan.
- Virkistystoimintaa, esimerkiksi ulkoiluhetket, laulutuokiot ja muisteluhetket sekä vapaaehtoisjärjestöjen tarjoama toiminta
- Muistisairaita hoidetaan ammatillisesti, ihmisläheisesti ja yksilöllisesti.
- Jokaiselle asiakkaalle nimetään omahoitaja
- Amandakodissa ei ole vierailuaikoja, vaan vierailijat ovat tervetulleita heille sopivana ajankohtana.

YHTEYSTIEDOT

Amandakoti

Valmakuja 2 A

21420 Lieto

Asumispalveluesimies:

0504356533

Liedon kunnan keskus

Keltainen solu:

024873300

0248733545

Punainen solu:

www.lieto.fi

0248733546

Sininen solu:

0248733548

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä esite on tuotettu Turun AMK:n sairaanhoitajaopiskelijoiden opinnäytetyöprojektissa
5/2015

TERVETULOA
VALMAKOTIIN

Yhden hengen huone

Liedon Valmakodissa tarjotaan tehostettua palveluasumista kodinomaisessa asumispalveluyksikössä. Valmakodissa asukaspaikkoja on 47. Valmakodissa asukkaan toimintakykyä tuetaan yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Valmakodissa on kolme eri yksikköä: Kotola 15 huonetta, muistisairaiden osasto Lepola 10 huonetta, Koivula 22 huonetta. Näistä viimeinen jakautuu kolmeen eri soluun: siniseen 10 huonetta, punaiseen 8 huonetta ja sopukka-soluun 4 huonetta. Sopukka-solussa on kahden hengen huone, joka sopii myös pariskunnalle. Valmakodista löytyy näiden lisäksi myös yksi lyhytaikaishuone.

Valmakodissa huoneet ovat yhden hengen huoneita, joissa on omat, esteettömät kylpyhuoneet. Huoneessa on valmiina sänky, yöpöytä sekä liinavaatteet, joiden lisäksi asukas/omaiset voivat sisustaa huoneen asukkaan oimien mieltymysten mukaisesti, tuoden asukkaan omia huonekaluja sekä henkilökohtaisia tavaroita.

Yhden hengen huone

Tehostetussa asumispalvelussa toteutetaan viriketoimintaa ja kuntoisuuden mukaan on mahdollisuus saunaan.

VALMAKODIN HENKILÖKUNTA

Valmakodissa työskentelee asumispalveluesimies, kolme sairaanhoitajaa ja 25 lähihoitajaa. Lääkäri on paikalla kerran viikossa tiistaisin. Henkilökuntaa on paikalla ympäri vuorokauden. Valmakodissa jokaisella asukkaalla on nimetty omahoitaja.

Valmakodin yksiköt:

Kotola, puh. 02 4873 3889 tai 02 4873 3888

Lepola, muistisairaiden yksikkö, puh. 02 4873 3532
tai 02 4873 3533

Koivula, puh. 02 4873 3534 tai 02 4873 3585

Onnela, puh. 02 4873 3539 tai 02 4873 3533

Osoite:
Valmankuja 2, 21420 Lieto

www.lieto.fi

Tervetuloa!

Tämä esite on tuotettu Turun AMK:n sairaanhoitajaopiskelijoiden opinnäytetyöprojektissa
5/2015.